

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Prev 51/2013
13.06.2013. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Mirjane Đerasimović i Jelene Borovac, članova veća, u privrednom sporu po tužbi tužioca A. ad u stečaju iz S.M., koga zastupaju punomoćnici Z. i Đ.M., advokati iz R., protiv tuženog OTP B.S. ad N.S., koje zastupa punomoćnik S.S., advokat iz N.S., radi isplate 46.850.000,00 dinara, odlučujući o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Privrednog apelacionog suda Pž br.9967/12 od 30. januara 2013. godine, u sednici veća održanoj dana 13. juna 2013. godine, doneo je sledeću

P R E S U D U

ODBIJA SE, kao neosnovana revizija tužene OTP B.S. ad N.S., izjavljena protiv presude Privrednog apelacionog suda Pž br.9967/12 od 30. januara 2013. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Privredni sud u Sremskoj Mitrovici je presudom poslovni broj 1P 270/2011 od 30. avgusta 2012. godine odlučio:

„ DELIMIČNO SE usvaja tužbeni zahtev, pa se obavezuje tuženi OTP B.S. ad N.S. da tužiocu A. ad u stečaju iz S.M. isplati 46.850.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 24.12.2007. godine pa do isplate, parnične troškove u iznosu od 1.580.835,00 dinara, sve u roku od 8 dana po prijemu presude.

UTVRĐUJE SE, da je tužba tužioca povučena za zakonsku zateznu kamatu na 46.850.000,00 dinara za period od 05.01.2007. pa zaključno sa 19.01.2007. godine.

DELIMIČNO SE odbija kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca za zakonsku zateznu kamatu na 46.850.000,00 dinara za period od 20.01.2007. pa zaključno sa 23.12.2007. godine i za parnične troškove preko dosuđenih.

Kompenzacioni prigovor tuženog u visini od 46.850.000,00 dinara SE ODBACUJE.

ODBIJA SE kao neosnovan zahtev tuženog za naknadu parničnih troškova.“

Privredni apelacioni sud presudom Pž br.9967/12 od 30. januara 2013. godine, u stavu I odbija kao neosnovanu žalbu tuženog i potvrđuje pomenutu prvostepenu presudu u prvom, četvrtom i petom stavu izreke a u stavu II izreke, odbija zahtev tuženog za naknadu troškova drugostepenog postupka. Protiv drugostepene presude tužena izjavljuje blagovremenu i dozvoljenu reviziju. Reviziju izjavljuje, zbog bitnih povreda odredaba postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Tužilac ne podnosi odgovor na reviziju tužene, a Republički javni tužilac se o izjavljenoj reviziji nije izjasnio.

Revizijski sud je ispitao drugostepenu presudu na način propisan članom 399. ZPP i odlučio kao u izreci presude iz sledećih razloga:

Revizija nije osnovana.

U postupku nisu učinjene bitne povrede iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP, na koje se u postupku po reviziji pazi po službenoj dužnosti. Nisu učinjene ni bitne povrede ZPP iz člana 361. stav 1. a u vezi sa članom 7, 12, 249. i 372. ZPP i članom 361. stav 2. tačka 12. ZPP, na koje neosnovano ukazuje revident.

Prvostepeni sud je na osnovu pravilne ocene dokaza po zaključenju glavne rasprave utvrdio:

Z.B. je pravni prethodnik tužene. Tužilac je uplatio Z.B. 19. januara 2007. godine 46.850.000,00 dinara, radi kupovine deviza u inostranstvu. Ugovor o zajmu zaključuju 17. januara 2007. godine, tužilac kao zajmodavac i privredno društvo P. ad B. kao zajmoprimac. Zajmodavac (tužilac) se ugovorom obavezao da zajmoprimcu isplati zajam u iznosu od 47.000.000,00 dinara a zajmoprimac obavezao da pozajmljena sredstva vrati najkasnije do 29. januara 2007. godine. P. ad B., je bila u neprekidnoj blokadi računa - nesposobna za plaćanje počev od 01. decembra 2006. godine pa do 01. decembra 2009. godine, kada je nad njom rešenjem Privrednog suda u Beogradu otvoren postupak stečaja. Ministarstvo finansija - Poreska uprava - Filijala Savski Venac je u poreskom postupku protiv poreskog dužnika P. ad donela rešenja od 20. decembra 2006. i 21. januara 2007. godine kojima je određena privremena mera zabrane poreskom obvezniku da novčane obaveze koje ima prema trećim licima izmiruje između ostalog i prebijanjem i naložila NBS - Filijala u Kragujevcu da privremenu meru ustanovi upisom iste u registar blokiranih računa i izda nalog bankama kod kojih poreski obveznik ima otvorene račune da odmah obustave izmirenje novčanih obaveza koje poreski obveznik ima prema trećim licima. Služba NBS - Filijala u Kragujevcu počev od 29. decembra 2006. godine, izvršava nalog po prvom rešenju Poreske uprave, tj. rešenju od 20. decembra 2006. godine. Trojna kompenzacija između ugovornika, parničara u sporu i P. ad zaključena je izjavama o kompenzaciji u vremenskom periodu 19-22. januar 2007. godine. U izjavama o kompenzaciji je utvrđeno da je Z.b. dužnik A. u iznosu od 46.850.000,00 dinara, da je A. dužnik P. po ugovoru od 17.01.2007. godine u iznosu od 46.850.000,00 dinara i da je P. dužnik, Z.b. u iznosu od 46.850.000,00 dinara. Z.b. je na dan 30. novembar 2006. godine imala dospelo potraživanje prema P. ad u visini od 189.300,39 dinara. U vreme davanja izjava o kompenzacijama i zaključenju kompenzacije potraživanje tužene prema P. ad u visini od 46.850.000,00 dinara nije bilo dospelo. Kompenzacije su potpisane i overene pečatima učesnika kompenzacije. Z.b. je sprovela kompenzaciju dana 22. januara 2007. godine na svom računu a P. dana 23.01.2007. godine putem svog računa otvorenog kod banke I. ad B. Tužilac kompenzaciju nije sproveo putem svog računa niti je istu evidentirao u svojim poslovnim knjigama.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja odlučeno je o tužbenom zahtevu i prigovoru kompenzacije. Nižestepeni sudovi su pravilnom primenom materijalnog prava pravilno odlučili o tužbenom zahtevu i o zahtevu opredeljenom prigovorom radi prebijanja.

Izneti činjenični i pravni razlozi na kojima ustrajava revident su potpuno neprihvatljivi. Neosnovani. Tužena u revizijskim razlozima kroz ukazivanja na bitne povrede ZPP, pokušava da ospori činjenično stanje na kome su zasnovane nižestepene presude. Pritom se primećuje da je u članu 398. stav 2. ZPP, izričito propisano da se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Prvostepeni sud je na nesumnjiv način utvrdio da je Filijala u Kragujevcu prvo rešenje poreske uprave od 20.12.2006. godine počela da provodi od 29.12.2006. godine, što podrazumeva da je zabrana bila evidentirana. Suprotno revizijskim razlozima, revizijski sud smatra da je kompenzacija i pravne radnje koje su joj prethodile nedozvoljeni pravni posao koji se mora analizirati u celosti a ne segmentarno izvlačenjem iz konteksta onog što bi po oceni revidenta moglo da mu

ide u prilog. U trojnom materijalno-pravnom odnosu jedino je nesporno potraživanje tužioca prema tuženoj. Sve ostalo je sporno. Sporno je zaključenje ugovora o zajmu od 17. januara 2007. godine. Nije teško zaključiti koji su bili motivi zaključenja tog ugovora. Zaključen je u funkciji provođenja trojne kompenzacije na štetu tužioca. P. ad se ugovorom o zajmu obavezala da zajam vrati zaključno sa 29. januarom 2007. godine, a pritom je nesposobna za plaćanje i izrečena joj je zabrana izmirenja obaveza prema trećim licima što podrazumeva i vraćanje zajma. Sledi da je ugovor o zajmu, samo formalno pokriće za zaključenje trojne kompenzacije, jer ga tužilac nije realizovao niti je imao nameru da to učini, zato što zajmoprimac nije mogao niti smeo da zajam vrati i pod pretpostavkom da je imao raspoloživa sredstva za to pre nego što izmiri poreske obaveze. To proizilazi i iz činjenice što je tužilac odbio da provede kompenzaciju i što je uopšte nije evidentirao u svojim poslovnim knjigama.

Očigledno je, da je posredi ništav ugovor. Ugovor protivan osnovnim načelima obligacionog prava tj. načelima savesnosti i poštenja, zabrane zloupotrebe prava, načelu jednake vrednosti davanja, zabrani prouzrokovanja štete i dužnosti ispunjenja obaveze primeni dobrih poslovnih običaja iz člana 12, 13, 15, 16, 17. i 21. ZOO.

Trojna kompenzacija zaključena protivno pomenutim osnovnim načelima propisanim u ZOO, je protivna i dobrim običajima iz člana 103. stav 1. ZOO i kao takva ništava. Zakonodavac za povredu dobrih običaja ne propisuje drugu sankciju.

Pritom je neprihvatljiv izraženi stav revidenta u kome pominje da se zabrana isplate po trojnoj kompenzaciji odnosila samo na poreskog dužnika P. ad a ne i na ostale učesnike kompenzacije pre svega na tuženu. NBS - Filijala u Kragujevcu je prvo rešenje Poreske uprave od 20. decembra 2006. godine počela da provodi počev od 29. decembra 2006. godine, što podrazumeva da je rešenje Poreske uprave upisala u registar blokiranih računa i o tome obavestila banke iz člana 87a stav 7. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji (Zakon). Tužena uporno insistira na rešenju Poreske uprave od 21.01.2007. godine za koje tvrdi da o njemu učesnici kompenzacije, banke i druga zainteresovana lica nisu obavешteni u vreme provođenja kompenzacije. Međutim, potpuno previđa postojanje privremene mere određene poreskim rešenjem od 20.12.2006. godine koje je NBS, Filijala u Kragujevcu počela da provodi 29. decembra 2006. godine. Nepominje tužena da sa ovim rešenjem nije bila upoznata ni ona a ni poreski dužnik P. ad.

Neprihvatljiv je i stav tužene da je sankcija za zaključenje trojne kompenzacije koja je po njenom stavu bila zabranjena samo poreskom dužniku P. ad propisana u članu 175. Zakona, obzirom da pomenuta zakonska norma propisuje nešto sasvim drugo. Međutim i pod pretpostavkom da je za postupanje protivno privremenoj meri iz poreskog rešenja i nalogu NBS propisana sankcija privredni prestup - privredni prekršaj ili poresko krivično delo, tako propisane kaznene sankcije ne isključuju i pravo na utvrđivanje ništavosti trojne kompenzacije. Radi se o nezavisnim i međusobno neuslovljenim sankcijama. Građanskopravna sankcija je utvrđivanje ugovora ništavim.

Zakonske norme iz člana 51, 52. i 53. ZOO su potpuno jasne. Njima je propisano da svaka ugovorna obaveza mora imati dopušten osnov. Osnov je nedopušten ako je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima. Ako osnov ne postoji ili je nedopušten ugovor je ništav. Obaveze zbog kojih je ugovor zaključen ne utiču na njegovu punovažnost. Ali, ako je nedopuštena pobuda bitno uticala na odluku jednog ugovarača da zaključi ugovor i ako je to drugi ugovarač znao ili morao znati ugovor će biti bez dejstva.

Sva tri ugovornika su sledom do sada iznetog morala znati za nedopuštenu pobudu koja je opredelila ugovornike na zaključenje trojne kompenzacije.

Zaključena trojna kompenzacija je protivna i prinudnom propisu iz člana 46. stav 3. Zakona o platnom prometu, kojim je propisana zabrana insolventnom dužniku da svoje obaveze prema trećim licima izmiruje između ostalog i putem prebijanja (kompenzacije), što revident previđa. Stoga je trojna kompenzacija protivna prinudnom propisu iz člana 46. imperativne norme iz Zakona o platnom prometu i sledom toga ništava u smislu člana 103. stav 1. ZOO.

Kako ne postoje revizijski razlozi tako ni oni na koje se pazi po službenoj dužnosti, revizijski sud je na osnovu procesnog ovlašćenja iz člana 405. stav 1. ZPP, odlučio kao u izreci presude.

Predsednik veća - sudija

Stojan Jokić, s.r.